

Slovenski dom

Štev. 137.

V Ljubljani, sobota 17. junija 1939.

Leto IV

Francoska podmornica 'Phoenix' z 71 ljudmi - izgubljena

V indokitajskih vodah je pred dvema dnevoma požrlo morje iz neznanega vzroka eno največjih podmornic

Pariz, 17. junija. m. Francosko ministrstvo za mornarico je objavilo tole uradno poročilo o težki nesreči podmornice »Phoenix«: »Velika skrb vlada zaradi usode podmornice prvega razreda »Phoenix«, ki je bila dodeljena pomorskim oporiščem v Indokini. Podmornica se je med vajami 15. junija zjutraj pred Kamramhom potopila ter ni prišla več na površje. Pomorske oblasti na Daljnem vzhodu ter vojne ladje, so začele takoj z iskanjem podmornice. Mornariško ministrstvo je bilo takoj obveščeno o dogodku ter je sporočilo to vest tudi družinam članov posadke.«

Nesreča podmornice »Phoenix« je v vsej Franciji vzbudila veliko vznemirjenje ter se spravlja v zvezo z zadnjimi nesrečami ameriške podmornice »Squalus« in angleške podmornice »Thetis«. Vojni minister Champinchi je obiskal snovi predsednika vlade in vojnega ministra Daladiera ter je ostal pri njem dalj časa. Predsednik republike je zaradi žalosti nad nesrečo podmornice »Phoenix« odpovedal današnje slovesno pojedino, ki so jo pripravljali na čast marokanskemu sultanu. Katastrofo podmornice »Phoenix« so skrbno prikrivali ter se do sinoči ni o njej ničesar vedelo. Prva vest o nesreči je prispela iz obalnega mesta Lorienta. Za nesrečo se je izvedelo potem, ko so pomorske oblasti obvestile družino nekoga člana s podmornice, ki je bil tudi med posadko na »Phoenix«, da je podmornica odšla na vaje, s katerih se ni vrnila ter že 30 ur ne vedo ničesar o njej.

Kraj nesreče je blizu francoskega pomorskega oporišča, ki ga zdaj grade v Kamramhu, naravnih trdnjav na vzhodni obali Indokine, približno 350 km od Saigona. V zalivu je morje glo-

boko nad 100 metrov. Ko se je podmornica potopila in legla na morskno dno, je vodni pritisk podmornico strl. Zvedelo se je tudi, da podmornica ni imela pri odhodu na vaje nobenih reševalnih priprav.

London, 17. jun. o. Prve vesti o nesreči francoske podmornice »Phoenix« so se v Londonu razširile sinoči okoli 9. Ta poročila so delovala porazno, ter so znova poklicale v spomin žalostne trenutke, ko so brezuspešno poskušali reševati posadko iz angleške podmornice »Thetis«. Angleške radio poslaže so objavile za tem več poročil o katastrofi »Phoenix«. Po teh poročilih je podmornica predvčerajšnjim odplula iz saigonskega pristanišča na redne vaje. Dve milj daleč je podmornica plula na površini, nato se je pa takoj potopila ter je plula dalje pod vodno površino. Kaj se je potem zgodilo z podmornico, nihče ne ve.

Včeraj dopoldne bi se podmornica morala vrniti v pristanišče, od koder je odplula. Ko so oblasti ugotovile, da se podmornica ne oglašja, je bil izdan splošen alarm. Dvignila so se številna vodna letala, ki so odletela iskat podmornico. Vse iskanje pa ni rodilo nobenih uspehov ter se podmornica »Phoenix« že 30 ur po svojem odhodu iz pristanišča ni pokazala na površju.

Zadnja poročila govore o tem, da pomorske oblasti izgubljajo vsako upanje, da bi se podmornica s številno posadko, ki šteje štiri častnike in 67 mornarjev, mogla sploh rešiti. Pomorske oblasti računajo z gotovostjo, da se je podmornica »Phoenix« zaradi še neznanih poškodb potopila in leži zdaj na morskem dnu.

Podmornica »Phoenix« je bila spuščena v morje leta 1930. ter pripada pomorskemu oporišču v Saigoun v francoski Indokini. V zadnjih devetih letih je naredila več daljših potovanj.

Posvetovanja za angleško rusko zvezo v Moskvi:

Sovjeti hočejo od Anglije poroštvo proti Japonski

Moskva, 17. junija. o. Dosedanji posveti angleškega posebnega odposlanca Stranga s sovjetskimi zastopniki za sklenitev zveze med Anglijo in Rusijo niso prinesli nobenega uspeha. Rusija z novimi angleškimi predlogi ni zadovoljna in bo trajalo najbrž še dolgo, preden bo dosežen sporazum vsaj v načelu. Iz poteka posvetov je razvidno, da hoče Rusija Anglijo čim bolj zvezati v svojo korist, če pa bi Anglija njenim zahtevam ne ustregla, pa pustiti, da pride v Evropi do vojne, iz katere misli komunisti kovati koristi zase.

Vprašanje varstva za baltičke države ima pri teh posvetih samo podrejen pomen. Anglija je pripravljena dati jamstvo tem državam ne samo proti njihovi volji, temveč je celo pripravljena prepustiti te države, ako bi Rusija to želela, nji-

hovi usodi. Toda to ni glavna in odločilna zahteva sovjetske Rusije. Ruski zastopniki zahtevajo mnogo več, to je obvezno angleško jamstvo, če bi sovjetska Rusija pri izvajanju svojih obveznosti prišla v spor z Japonsko. Anglija je pripravljena sprejeti v načelu rusko zahtevo, toda pod nobenim pogojem neče te svoje obveze dati pisмено. Ker Rusija zaradi tega dvomi v angleško odkritost, je angleška vlada poslala Stranga v Moskvo, da bi razgalil ruske dvome ter prepričal sovjetske zastopnike o odkritosti angleških izjav. Toda Molotov brezpogojno zahteva jasno in nedvoumno pisмено obvezo o podpori na Daljnem vzhodu. V Londonu se boje, da bi se Anglija s takšno obveznostjo podala, da se zaplete v hude težave v Vzhodni Aziji. S tako pogodbo bi prišla v nevzdržno odvisnost do sovjetske Rusije.

Priprave za obrambo Francije

Pariz, 17. junija. m. Predsednik vlade in vojni minister Daladier je pred vojaškim odborom senata podal obširno poročilo o organizaciji vojaškega poveljstva po nedavno izdanih odredbah, dalje o proizvodnji orožja, decentralizaciji tovarn, ki delajo za narodno obrambo, o zalogah surovin ter o vprašanju, kako bi francoske vojaške oblasti v primeru vojne izpraznile mesta in rešile civilno prebivalstvo pred napadi.

Predsednik vlade je včeraj tudi odprl razstavo, na kateri prikazujejo vsa najmodernejša sredstva za obrambo pred napadi iz zraka.

Predsednik bolgarske vlade bo konec junija obiskal Berlin

Sofija, 17. jun. m. Poluradno poročajo, da bo predsednik bolgarske vlade dr. Kjosefanov obiskal Berlin konec tega meseca. V Berlinu bo ostal štiri dni ter bo imel več sestankov z nemškimi vodilnimi političnimi in gospodarskimi osebnostmi. Včeraj je odpoval v Berlin bolgarski finančni minister Božilov zaradi ureditve raznih nerešenih gospodarskih in finančnih vprašanj, med Nemčijo in Bolgarijo.

Bolgarski uradni obisk v Berlinu je v zvezi s prizadevanji, da ne bi prišlo do sporazuma med Bolgarijo in Rumunijo glede Dobrudže in do vslopa Bolgarije v Balkansko zvezo.

Belgrajski učitelji se lasajo

Belgrad, 17. junija.

Včeraj je zborovalo društvo učiteljev, članov prvega okraja v belgrajskem odseku jugoslovanskega učiteljskega združenja. Občni zbor je potekal zelo burno ter ga je pozneje zaradi neredov morala policija razgnati. Odbor tega odseka jugoslovanskega učiteljskega združenja še nadalje zavzema opozicionalno stališče proti sedanji osrednji upravi, ki ji načeljuje g. Dimnik. Na občni zbor so prišli tudi študentje višje pedagoške šole v Belgradu. Med njimi je bil tudi Ivan Dimnik, predsednik glavnega odbora jugoslovanskega učiteljskega združenja. Do sporov je prišlo zaradi tega, ker so hoteli voliti tudi slušatelji višje pedagoške šole, ki niso člani tega odseka. V sploš-

Danes bo odprt Prekmurski teden

Murska Sobota, 17. junija.

Danes dopoldne ob 10 je ban dr. Natlačen odprl v Murski Soboti Prekmurski teden. Veliko je zanimanja naše javnosti za to lepo gospodarsko in kulturno manifestacijo Slovenske krajine, ki se hoče z njo še bolj približati ostalemu delu Slovenije. Mnogo ljudi iz vseh krajev naše ožje domovine bo te dni pohitelo v starodavno deželo kneza Koclja, ki je več ko eno stoletje živel odtrgana od našega narodnega debla. Toda rod, ki sta ga prva slovanska blagovestnika sv. brata Ciril in Metod učila ljubezni do slovenske besede in knjige, ni omahnil v tisočletnem robstvu, ampak je ohranil milo slovensko govorico na rodni grudi. Vzorni voditelji-duhovniki so ga vzgajali v ljubezni do domače zemlje in materinske besede. Samo v cerkvi in doma je slišal slovensko govorico, v uradih in šolah za njo ni bilo mesta. Stoletje je sledilo stoletju, toda krepki rodovi so ostali trdno na domači grudi in jo ohranili za novo rast v svobodni in zedinjeni domovini.

Obiskovalci Prekmurskega tedna, ki jim je Prekmurje skrivnostna knjiga, zapečatena s sedmimi pečati, bodo brali na njenih odprtih straneh, da je ta zemlja lepa, da roke njenega pridnega ljudstva ne poznajo počitka in da je v njegovem srcu velika ljubezen do naše skupne domovine. Kakor je bilo skozi tisočletje pod tujo oblastjo zvest čuvar svojih domov, tako je tudi zdaj veren stražar naših meja!

Naj bo Prekmurski teden velik in svetel praznik za Slovensko krajino in naj ji prinese čim več koristi in gospodarskem napredku in procvitu!

Slovaško notranje posofilo za gospodarsko obnovo države zelo naglo vpisujejo in je podpisani znesek do zdaj dosegel že 150 milijonov kron. Do konca meseca bodo vpisi narasli na 200 milijonov kron.

nem nemiru je vstal Ivan Dimnik ter izjavil, da razpušča odbor društvenega odseka. Te izjave ni nihče vzel resno, pač pa so se nemiri še povečali ter so se otocli iz strahu, da ne bi prišlo do pretepa med učitelji, razbežali na vse strani. Policija je pa občni zbor razpustila. Lepa vzgojna orreditev...

Kongres zveze jugoslovanskih mest

Govor ljubljanskega župana o socialnem skrbstvu naših mest

Belgrad, 17. junija. m. Kongres jugoslovanskih mest, ki ga je včeraj ob navzočnosti kraljevega zastopnika, generala Dekaneve, predsednika vlade in notranjega ministra Cvetkovića, gradbenega ministra dr. Kreka, ministrov Djuričića, Rajakovića in Bešlića začel belgrajski župan Lič, bo nadaljeval svoje delo. Razpravljali bodo o vseh nučnih občin, vprašanjih ter bodo izdelali tudi resolucije za jutrišnji občni zbor Zveze jugoslovanskih mest. Dopoldne bo imelo sejo tudi predsedništvo Zveze mest, popoldne je pa določen ogled raznih ustanov in osuševalnih del ter velesojmskih prostorov. Po jutrišnjem občnem zboru je določen izlet na Avalo in Oplenac.

Sestanek komisije socialnih zdravstvenih strokovnjakov je začel ljubljanski župan dr. Adlešič s kratkim pozdravnim nagovorom, v katerem je go-

voril o gospodarski krizi in krizi družine. Zaradi teh kriz so mestne občine iz dneva v dan dobivale nove naloge. Dr. Adlešič poudarja, da se delo naših mest na socialnem področju razvija v treh smereh: Skrb za otroke, skrb za brezposelne in skrb za starce. Sredstva, ki jih naša mesta uporabljajo iz svojih preračunov v socialne namene, so sicer velika, toda v primeru z najmodernejšimi mesti še mnogo premajhna. Za socialne namene porabijo naša mesta komaj šest do dvanajset odstotkov uporabljivih sredstev, med tem, ko jih mesta na severu in na zahodu porabljajo do 30% in še več v čisto socialne namene. Na Masarykovih domovih v Pragi je zapisano: »Praga, mati vsem potrebnim«. Ljubljanski župan želi vsem udeležencem konference, da bi ta duh navdajal tudi vsa jugoslovanska mesta in njihovo socialno skrbstvo.

Vesti 17. junija

V Belgrad je dopotoval poljski letalski minister Bobkovski ob začetku redne letalske zveze med Belgradom in Varšavo.

Francoski zunanji minister Bonnet je včeraj sprejel italijanskega in nemškega poslanika v Parizu. Po razgovorih z njima ni bilo izdano nič uradnega poročila.

Ves grški tisk poudarja pomen obiska romunskega zunanjega ministra v Atenah in pravi, da bo poglobljeno prijateljstvo med Grčijo in Rumunijo služilo miru na Balkanu in miru v Evropi.

Poljski poslanik v Parizu je bil včeraj sprejet pri predsedniku francoske vlade Daladiereu.

Pogajanja med Slovaško in med Vatikanom za sklenitev konkordata naglo napredujejo. Iz Bratislave poročajo, da bo te dni odpoval v Rim novi slovaški poslanik pri Sv. stolici dr. Sidor.

Zensko volivno pravico bo razširila belgijska vlada tudi za volitve v pokrajinske zbore. Do zdaj so ženske imele volivno pravico samo pri volitvah v poslansko zbornico.

Španski notranji minister Suner je včeraj imel v Barceloni pomemben govor o glavnih smernicah za bodočo socialno ureditev Španije in dejal, da bo nova Španija znala pravično rešiti vsa socialna vprašanja, katera ji nalaga sedanjí čas. General Franco bo s tem zmagal v miru, kakor je zmagal v vojni.

Poljski senat in poslanska zbornica sta zaključila svoje zasedanje in odšla na počitnice, iz česar sklepajo, da politični položaj za Poljsko ni tako nevaren.

Nesreče angleških, francoskih in ameriških podmornic pripisujejo nekateri evropski listi zločinskemu delu tujih vohunov.

Del angleškega vojnega brodojca na Daljnem vzhodu je odplul v vode okrog Tientsina.

Na poljsko-češki meji je včeraj prišlo do spopada med poljskimi in moravskimi stražniki.

Apostolski nuncij v Varšavi Cortesi je včeraj izročil poljskemu zunanjemu ministru Becku predloge svete stolice za mirno ureditev vseh hudih mednarodnih vprašanj, poročajo iz vodilnih katoliških krogov v Varšavi.

29 ljudi bo odpovalovalo danes iz Newyorka v Evropo z čezoceanskim letalom »Atlantic Clipper«.

Položaj v angleškem predelu v Tientsinu se je včeraj poslabšal, ker je začelo primanjkovati živeža.

Nemški visokošolci bodo odslej morali prostovoljno pomagati pri raznih domačih delih, ker je zaradi vojnih priprav zmanjkalo moškega osebja. Njihov voditelj je že izdal včeraj razglas, s katerim jim zapoveduje, naj bodo pripravljeni.

Francoska vlada je sklenila kupiti v Ameriki štiri reševalne poveznike, kakršni so se obnesli ob nesreči ameriške podmornice »Squalus«.

Ves francoski tisk danes obsežno razpravlja o nesreči podmornice »Phoenix« in skuša uganiti vzroke, ki so do nesreče privedli.

Bivši predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš deluje v Ameriki za Čehe tako, kakor je delal Masaryk med svetovno vojno in je začel s predavanji po ameriških vseučiliščih veliko propagando za svobodno češkoslovaško državo — poročajo madžarski listi.

Obglavitev šestkratnega morilca Weidmanna v Parizu

Pariz, 17. jun. o. V Versaillesu so davi ob glavi šestkratnega morilca Weidmanna, Nemca, ki se je priselil v Francijo, se bavil z raznimi nedovoljenimi posli in nazadnje izjavljal v svojo vilo pri Parizu razne ljudi, o katerih je menil, da imajo denar. Tam jih je hladnokrvno umoril na ta ali oni način, trupla pa zakopal. Pri tem sta mu pomagala neki Milion in ženska Tricotova. Predsednik republike je Weidmannovo prošnjo za pomilostitev odbil, pač pa je bila Milionu smrtna kazen spremenjena v dosmrtno težko ječo. Za to Weidmannovo usmrtili je po zaslugi francoskega tiska, ki je o zločincu pisal več kakor o kateremkoli človeku ali vprašanju zadnja leta, vladalo ogromno zanimanje. Na morišče pa so pustili samo tiste, ki so imeli posebne izkaznice. Morilec se je pred smrtjo spovedal in obžaloval svoje zločine. Davi ob 4.32 se je njegova glava zakotalila izpod giljotine.

2 nova svetovna rekorda v teku

Taisto Maki je včeraj v Helsinkih postavil nov svetovni rekord v teku na tri milje s časom 13 min 32 sek in 4 des. Postavil je tudi nov svetovni rekord v teku na 5000 metrov s časom 14 min 8 sek in 8 des. Tudi Kauko Pekuri je porušil svetovni rekord v teku na 5000 metrov s časom 14 minut 16 sekund in 2 desetini sek. Lauri Lehtinen je tekel na tri milje v času 13 min 56 sek, na 5000 m pa 14 min 17 sekund.

Koledar taborov:

18. junija:

Celodnevni tabor na Brezovici pri Ljubljani ob 35 letnici prosvetnega društva

Tabor slovenskih vinarjev v Jeruzalemu

Prosvetni tabor v Litiji ob 30 letnici Prosvetnega društva

Tabor škofjeloškega fantovskega in dekliškega okrožja v Selcih
Mladinski tabor novomeškega okrožja v Vavti vasi

Gospa Rooseveltova piše o obisku angleške kraljeve dvojice

Zena predsed. Združenih držav Rooseveltova ni samo prva dama v državi, marveč tudi izborna častnikarica, ki redno vsak dan napiše članek za celo vrsto velikih ameriških listov. Tega dela ni opustila niti ob obisku angleške kraljeve dvojice in je seveda v svojih člankih pisala o njem. Kako — bodo bralci videli iz enega teh člankov, ki ga prinašamo in ki zanimivo kaže, kako preprosto, človeško in brez ceremonij spremlja ameriškanski človek dogodke, katere Evropa in njeno poročevalstvo oklepata v dolgočasno togost.

»Redkokdaj se primeri, da bi junaki kakega uradnega obiska prišli na vrsto prej kakor pa je določeno v sporodu. Toda to se je zgodilo v Washingtonu. Sla sem ravno po velikih veži predsedniške palače s pismi v rokah, ko mi je načelnik služabnikov sporočil, da sta kralj in kraljica že zapustila Capitol. Predsednik se je ravno preoblačil, ko sem pokukala skozi vrata njegove sobe, da bi mu sporočila to novico. Predsednik je ves v skrbeh vzdihnil: »Ali hočeš sesti v avto, takoj bom prišel za tabo.«

Vožnja do pristanišča je bila tako nagla, da nama je bilo težko pozdravljati množico, ker sva s predsednikom morala z eno roko držati klobuke, z drugo za popravljati uporne kodre, ki so silili izpod njih. Prišla sva ravno, da sva dobila vso vlado in druge povabilce na krovu »Potomac«. Splezala sva še midva na krov in se pripravila, da sprejmeva goste.

Kralj nama je pripovedoval, da se je moral z avtomobilom voziti okrog več skupin hiš in da sta s policijskim poveljnikom poskusila vse, da bi se prihod malo zakasnil. Ko sta slišala ploskanje, sta vedela, da sva predsednik in jaz že šla mimo ter sta se odpeljala za nami v pristanišče.

Vožnja po reki navzdol je bila zelo prijetna.

Po vseh krovih so postavili mizice in zdelo se je, da vsakdo od povabljenih z velikim užitkom zajtrkuje. Komaj smo končali z jedjo, smo že zagledali Mount Vernon.

Ko smo položili vene na Washingtonov grob, smo šli po hiši in po vrtu. Stari škotski vrtar bi se bil skoraj onesvestil, ko je izročal njenemu veličanstvu šop rož in stisnil roko svojemu kralju...

Potem smo imeli precej težav, da smo našli avtomobile...

Ko smo se vrnili v Belo hišo, smo imeli samo pol ure počitka, potem pa smo priredili čajanko na vrtu za omejeno število pomembnih ameriških osebnosti.

Ob 18 smo šli predsednik, kralj, moj sin Elliott, njegova žena Ruth in jaz plavat v bazen.

Ob 19.45 sva z malo Diano Hopkinsovo, hčerko tajnika v trgovinskem ministrstvu, čakali, da bi njuni veličanstvi prišli iz sobe. Diana je bila brez besedi, ko sta kralj in kraljica stopala v Hall. Priklonila se je vsakemu od njiju in ko jo je kralj spraveval, je odgovarjala, ne da bi odmaknila oči s kraljice.

Ko je bilo vse končano, sem jo vprašala: »Diana, ali se ti je zdelo taka, kakor kraljica iz pravljice?« Diana mi je takoj odgovorila: »Oh, da.«

In to je bilo res, zakaj kraljica je bila v resnici očarljiva s kronico in v obleki iz tila...

Tako opisuje obisk angleškega kralja in kraljice žena predsednika Združenih držav.

